

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการศึกษากันคว้า

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนต่อการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตามสถานภาพ ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนต่อการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตามขนาดของโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้าน

สมมุติฐานของการศึกษากันคว้า

1. สภาพการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. สภาพการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนที่ขนาดต่างกัน แตกต่างกัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรได้แก่ผู้บริหาร โรงเรียน 42 คน และครูผู้สอน 209 คน รวม 251 คน
2. กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 36 คน และครูผู้สอน จำนวน 136 คน รวม 172 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยผ่านการตรวจแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ จนได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏมหาสารคาม ถึงหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอแกลง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล
2. กำหนดรหัสในแบบสอบถาม เพื่อจะได้ส่งแบบสอบถามให้กับ ผู้บริหารครูผู้สอน เพื่อถ่ายต่อจำแนกหลังจากได้แบบสอบถามคืน
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามส่งให้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยขอหนังสือจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม นำส่งไปให้โรงเรียนในสังกัด เพื่อขอความอนุเคราะห์ ให้โรงเรียนได้ตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งนัดหมายเวลาในการเก็บแบบสอบถามคืน โดยให้ทางโรงเรียนนำแบบสอบถามส่งคืนมาที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม และผู้วิจัยไปรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง
4. ผู้วิจัยได้เก็บแบบสอบถามจากที่ส่งไปทั้งหมด 172 ชุดเก็บกลับคืนมาได้ 163 ชุดคิดเป็นร้อยละ 94.76 ผู้วิจัยได้พยายามติดตามเก็บส่วนที่เหลือแล้วแต่ก็ไม่ได้เพิ่มอีก ผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วเห็นว่าได้มากเกินกว่าร้อยละ 80 จึงได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้ง 163 ฉบับ ปรากฏว่ามีความสมบูรณ์คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW / version 10 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบความแปรปรวนสองทาง (Two - way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ ตามลำดับดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนต่อการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากและรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่าผู้บริหาร โรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนตามขนาดของโรงเรียนต่อการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ลำดับคือ ครูให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติกิจกรรม และครูกำหนดให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน และพบว่าในโรงเรียนขนาดกลางอยู่ในระดับปานกลาง หนึ่งข้อคือครูส่งเสริมผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการวัดผลและประเมินผล

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียน ของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษางานวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม มีประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำมาอภิปรายผลดังนี้

ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยรวมและรายด้านมีระดับปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิวัฒน์ วัตศิริศักดิ์ (2542 : บทคัดย่อ) ที่ทำวิจัยเรื่องการปฏิบัติงานตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครพนม พบว่า การปฏิบัติงานตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวม 8 ด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากผู้บริหารได้มีการดำเนินการปฏิรูปภายในโรงเรียนอยู่แล้วอีกเหตุผลหนึ่งคือ ทางโรงเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนตลอดเวลา ทำให้มีการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่ดี มีการนำวิธีการสอนแบบใหม่เข้าใช้ในการจัดการเรียนการสอนของตนเอง มีการระดมความคิดและประสบการณ์ในการเรียนการสอนและการปฏิบัติมาปรับปรุงเสมอส่วนครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยรวมอยู่ในระดับมาก เพราะว่าครูผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางตลอดเวลาอยู่แล้วเพียงแต่บางครั้งครูผู้สอนอาจจะไม่แน่ใจ เช่น ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำความรู้ / ทักษะ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเปิด โอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง จัดให้มีป้ายนิเทศมุมกิจกรรมต่าง ๆ มีมุมหนังสือ / มุมสื่อสำหรับนักเรียน จัดป้ายนิเทศ ข้อมูล / ความรู้ / ตามช่วงเวลาและเหตุการณ์และครูจัดป้ายสถิติ ลงข้อมูลเป็นปัจจุบัน / มีป้ายบอกชื่อชั้นเรียนนั้น ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ครูผู้สอนได้จัดกระทำเป็นประจำตามรายวิชาที่ตนเองสอนในห้องเรียนนั้น ๆ เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และขนาดใหญ่มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเป็นที่น่าสังเกตว่า โรงเรียนขนาดเล็กครูให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติกิจกรรมและครูกำหนดให้ผู้เรียน ได้ปฏิบัติตามระเบียบของ

โรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก โรงเรียนขนาดเล็กมีนักเรียน จำนวนน้อย ทำให้สะดวกต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถสอนตัวต่อตัวได้ ง่ายต่อการติดตามประเมินผล อาจจะมีความพร้อมด้านเวลาเนื่องจากการตรวจผลงานของนักเรียนจำนวนน้อยคนใช้เวลาว่างในการสร้างและผลิตสื่ออุปกรณ์และผู้บริหาร โรงเรียนให้การสนับสนุนที่ดี และพยายามส่งเสริมการจัดการการสอนที่เน้นผู้เรียนให้เป็นศูนย์กลาง

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียน ของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานตั้งไว้ อาจมีสาเหตุหลายประการ กล่าวคือ ประการแรก การปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนได้มีการส่งเสริม มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายตลอดเวลา ประการที่สอง ครูและผู้บริหาร โรงเรียนได้มีการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนมานานแล้ว ไม่ว่าจะป็นให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การจัดปายนิเทศในวันสำคัญ การจัดมุมหนังสือรวมไปถึงปายบอกสถิติข้อมูลของนักเรียน ในโรงเรียนที่กระทำอยู่ตลอด ประการที่สาม กระแสข่าวการปฏิรูป ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากหน่วยงาน กรม การประชุมสัมมนาของผู้บริหารและครูผู้สอน จึงทำให้การดำเนินการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนี้ ด้านผู้บริหาร ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน รวมทั้งมีการอบรมสัมมนา ประชุมปฏิบัติการ เกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการประเมินผลตามสภาพจริง และเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตามความเหมาะสม โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอีกทั้งวางระบบ นโยบาย การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในปี การศึกษานั้น ๆ

ด้านครูผู้สอน ควรมีการเปิดกว้างด้านการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาที่ตนเองสอน โดยการเชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาช่วยเสริมการสอน หรืออาจนำนักเรียนเข้าไปเรียนรู้ในท้องถิ่นของตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนลงมือการปฏิบัติจริง มีการเข้าอบรมสัมมนาการปฏิรูป

กระบวนการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มพูนความรู้และนำมาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนอยู่เสมอ และมีการนำวัสดุในท้องถิ่นมาใช้จัดการเรียนการสอนด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาบทบาทผู้บริหารต่อการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
2. ควรมีการศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางสู่ครูเครือข่าย มีวิธีการที่จะทำให้ยั่งยืนในรูปแบบใด
3. ศึกษาการมีส่วนร่วม ผู้ปกครอง ชุมชนที่มีต่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
4. ศึกษาการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนประถมศึกษาระดับจังหวัด และระดับประเทศ
5. รูปแบบการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง